N^O^. 7. Donderdag 13 Februari 1919. 19de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7. DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Belangrijke Voordracht.

Voor de leden van de Vereeniging *„Oost en West"*, Afdeeling 's-Gravenhage, zal op *Maandag 17 Febr.* a.s. in de Oranje Societeit, Prins Hendrikplein, aanvan 8 uur 's avonds een belangrijke voordracht gehouden worden door den Heer *C. Lekkerkerker* over het onderwerp: **Nieuwe geestesstroomingen onder de Inl. bevolking in Ned.-Indië.**

Na de Pauze *Lichtbeelden.*

Toegangsbewijzen voor de leden en hun introducée's zijn te verkrijgen vanaf Maandag 10 Februari a.s. in Boeatan, Heulstraat 19 en Laan v. Meerdervoort 187 van 10.30—12 en van 2—4.

BEDE OM HULP.

Het Internaat der Buitenzorgsche Kartinischool.

Sinds Juli j.l. heeft de Buitenzorgsche Kartinischool bij hare dagschool voor Inlandsche meisjes een internaat geopend. Dit was eene proef — want er is op Java nog niet veel ondervinding opgedaan met meisjesinternaten — voor de ouders, die nog niet gewoon zijn, hunne dochters zoo geheel uit handen te geven. Noodzakelijkerwijze was dus het aantal kinderen, waarmee werd begonnen, slechts klein, hoewel het internaat een groot deel van West-Java kan bestrijken. Er zijn bijv. thans behalve uit de omgeving van Buitenzorg, ook enkele meisjes uit Bantam en Tjandjoer.

Vele ouders echter wilden het eerst aanzien, en nu is op het oogenblik het aantal meisjes te gering om de belangrijke kosten goed te maken. In weerwil van de uiterste zuinigheid en het pricipieel vermijden van alle luxe, blijkt het minimum kostgeld van ƒ 20.— in dezen duren tijd bij lange niet voldoende, om de uitgaven te dekken ook wegens de op een klein aantal internen drukkende, hooge algemeene kosten. Een zeer voorzichtig gestelde berekening op de basis der tegenwoordige uitgaven, toont intusschen aan, dat bij een grooter aantal interne leerlingen, dit tekort geheel verdwijnt. Daar er echter in den loop van het schooljaar slechts, als hooge uitzondering nieuwe leerlingen bijkomen, en dit met het oog op de lessen ook niet gewenscht is, kan er vóór Juli a.s. geen verbetering verwacht worden. Dit echter is een veel te lange tijd voor eene niet kapitaalkrachtige vereeniging als de onze, en het is dan ook een harde strijd om het zoo lang vol te houden. Eenige duizenden guldens zouden ons in staat stellen deze moeilijkheden te boven te komen en het tot den volgenden cursus uit te zingen. Wie helpt de school deze reserve te vormen?

Mocht deze poging om aan fondsen te komen mislukken, dan moet de vraag, of het niet noodig is, het internaat op te heffen, binnenkort zeer ernstig onder de oogen worden gezien. Van alle kanten ontvangt de school van de ouders der kinderen bewijzen van waardeering en de verzekering, dat zij bij den aanvang van het volgende schooljaar overstelpt zullen worden met aanvragen om plaatsing — de kinderen gaan lichamelijk zienderoogen vooruit en de gunstige invloed van het internaat is ook op school duidelijk merkbaar. Haar nu naar huis te zenden zou in-jammer zijn. Toch schijnt dit onvermijdelijk, als er niet spoedig hulp komt.

Het Bestuur doet een beroep op het publiek om het niet zoover te laten komen.

* * *

De opheffing van deze nuttige instelling zou inderdaad een ramp zijn. Om dit te verhoeden, zullen allen, die liefde voelen voor het Indische volk, zeker gaarne medewerken.

Het Bestuur opent daarom hierbij een inschrijving voor dit doel, in de hoop op talrijke bijdragen, welke gaarne door het Secretariaat der *Vereeniging „Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zullen worden in ontvangst genomen en verzonden.

In de overtuiging, dat vele giften zullen binnen komen, heeft het Bestuur al dadelijk ƒ 100.— aan het Bestuur van de *Kartinischool* te Buitenzorg overgemaakt.

De ingekomen gelden zullen in het „Koloniaal Weekblad" worden verantwoord.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

Sprokkels.

XLVI.

Volgens een bericht in de „N. S. C." zou in het nieuwe instituut „De Onderwijsraad" als eerste punt van bespreking aan de orde komen de vraag, wat op internaten de voorkeur verdient, den leerlingen elk een eigen kamertje aanwijzen, dan wel ze op slaapzalen vereenigen.

„Senior" steekt den gek er mee, dat op dit oogenblik, terwijl men het Europeesch onderwijs, zonder een vinger uit te steken, laat verkommeren, men de commissie, ingesteld om 't departement in belangrijke onderwijsvraagstukken van voorlichting te dienen, lastig valt met...... 't slaapzaal- of kamertjessysteem.

Schreit het niet ten hemel — aldus „Senior" — dat men voor dergelijke nesterijen beslag durft leggen op den tijd eener commissie? Moet het niet bij ons de gedachte wekken, dat die geheele onderwijsraadaffaire eigenlijk niets om het lijf heeft; dat het een komedie is, in elkaar gezet om den een of ander aan een goed bezoldigd baantje te helpen, aan een betrekkinkje, waarin o zoo weinig kwaad kan worden verricht, doch dat niettemin een aardig salarisje waarborgt?

Aldus „Senior", en we zijn het ten volle met „Senior" eens, wanneer hij beweert, dat de vraag: slaapzaal- of kamersysteem geen punt voor den Onderwijsraad is. Zelfs beweren we, dat de leden van dat lichaam, de „wetenschappelijk opvoedkundige" incluis, daarover geen oordeel kunnen uitspreken, waaraan de noodige waarde te hechten is, zoo ze een internaat niet uit de praktijk hebben leeren kennen.

Maar het fraaiste van de zaak is, dat het heusch niet noodig was de bedoelde vraag aan de orde te stellen, daar ongeveer 3 jaar geleden door de Vereeniging „Inl. Onderwijs" in deze een onderzoek ingesteld is naar de meening van de directeuren van opleidings- en kweekscholen en van de inspecteurs van het Inl. onderwijs. De uitslag was, dat niemand zich voor het slaapzaalsysteem verklaarde. Dat kan men aan het Departement weten. Of moet met behulp van den „wetenschappelijk opvoedkundige" het slaapzaalsysteem tegen het oordeel van de mannen der praktijk toch doorgezet worden?

XLVII.

In de maand September van het vorige jaar zou te Djember een proef genomen worden met het houden van een landbouwcursus omtrent algemeene plantenteelt voor geëmployeerden bij de cultures. De heer de Koning, ambtenaar ter bevordering van het landbouwonderwijs, zou als leider optreden.

Mocht de proef voldoen, zoo zou getracht worden een organisatie in het leven te roepen voor het houden van dergelijke cursussen voor verschillende onderdeelen van den landbouw. De beheerders der ondernemingen zullen dan één of meer hunner ondergeschikten in de gelegenheid stellen zoo'n cursus te volgen. Hoogstens de helft van den daarvoor benoodigden tijd mag van den jaarlijkschen verloftijd worden afgetrokken, terwijl de onderneming minstens de helft der reis- en verblijfkosten voor haar rekening neemt.

De eerste cursus zou loopen over de vermenigvuldiging a. door zaden, b. langs ongeslachtelijken weg, gevolgd door practische oefeningen in enten en oculeeren.

Het lijkt ons een zeer practische gedachte om zoodoende degenen, die vaak zonder eenige voorbereiding in de cultures gaan, langzamerhand eenige kennis van de cultuur bij te brengen en hen zoodoende voor de praktijk meer waard te doen zijn niet alleen, maar bij hen door helderder inzicht ook meer belangstelling en liefde voor hun werk op te wekken.

XLVIII.

In dit blad lazen we een en ander over de declaratie-acrobatiek.

In „De School" troffen we onlangs onder de rubriek „Van Gouvernementsgelden" het volgende aan over de adjunct-inspecteurs van het H.-I. Onderwijs, die sinds kort allen te Batavia geplaatst zijn.

Een der adjuncten inspecteerde vijf schooltjes, n.l. te Ngawi, Grisee, Bangkalan, Pamekasan en Soemenep en maakte dat reisje van Batavia uit p e r a u t o.

Dit reisje komt overeen met het traject Utrecht-Bazel-Milaan-Genua langs de Riviera tot Monte Carlo en terug.

En dat voor de inspectie van vijf schooltjes!

Zoo iets klinkt in Holland ongeloofljk, maar te Batavia is zoo iets heel gewoon.

En de schatkist, d. w. z. de belastingbetaler betaalt.

H. v. VORDEN.

Wat wij van Indië moeten weten en wat van hem, die er heen wil, verwacht wordt.

Men zendt ons het volgende uitknipsel uit de *„Bredasche Courant"* van 21 Jan. 1919, bevattende het verslag van een lezing van ons Hoofdbestuurslid, den heer Brondgeest, welke lezing ook reeds elders gehouden werd, en bijzondere belangstelling heeft gewekt.

Voor de vereeniging „Oost en West" alhier trad gisteravond in „Ons Huis" op de heer Th. Brondgeest Sr., uit Haarlem, met het onderwerp: „Wat wij van Indië moeten weten en wat van hem, die er heen wil, verwacht wordt."

De presidente, mevrouw Clifford Kocq van Breugel-Roelofs, heette de vele aanwezigen welkom en drong bij hen, die 't nog *niet* zijn, dringend er op aan, lid te worden van de zoo nuttig werkende vereeniging „Oost en West", welke zich ten doel stelt, belangstelling voor en kennis van onze koloniën aan te kweeken.

De heer Brondgeest begon met er op te wijzen, dat hij het grootste gedeelte van zijn leven heeft doorgebracht in het heerlijke Insulinde, over welks schoonheid hij nooit kan uitgesproken raken. Achtereenvolgens gaf hij een geographische uiteenzetting van onze bezittingen in Oost-Indië en klimatische bijzonderheden. Bij een vergelijking van de jaargetijden in moederland en in koloniën, geeft spr. onvoorwaardelijk de voorkeur aan de tropen.

De dwaze verhalen aanstippend, welke op velerlei gebied met betrekking tot onze koloniën loopen, vond spr. gelegenheid er op te wijzen, dat, al valt er in den laatsten tijd eenige verbetering te constateeren, onze jeugd lang niet voldoende over Indië weet. Zij dient er echter wel evenveel van te weten als van Nederland zelf; kennis van Nederland en koloniën behoort hand aan hand te gaan. Maar *de Hollander gaat naar Indië, als hij nergens meer kan slagen.* Er leeft bij hem geen voldoende liefde voor onze koloniën. En toch zou het verlies van Indië voor ons land een volksramp beteekenen.

Mist de Europeaan in Indië nu zooveel aan intellect en kunstgevoel, als beweerd wordt? Spr. aarzelde geen oogenblik, dit te ontkennen. In Indië is men, evenmin als hier, achterlijk; mocht dit vroeger met eenig recht worden gezegd, thans zijn de omstandigheden totaal veranderd. Ook in zake de woningtoestanden doen zeer overdreven, onjuiste verhalen de ronde.

Wat de voeding betreft, in het bijzonder op Java, hoofdzaak is rijst. Men kan volop kip, eieren en visch verkrijgen. Ook wel aardappelen, groenten en vleesch, doch deze artikelen zijn van mindere kwaliteit.

Aan welke eischen moet nu iemand voldoen, die in Indië wil slagen? Volgens spr. aan drie: hij moet van huis uit gezond, bekwaam voor zijn werk en niet lui zijn. Dit zijn de hoofdvoorwaarden, om in Indië succes te hebben. Het is de fout van de meesten, dat zij naar Indië gaan, om er rijk te worden en dan zoo spoedig mogelijk weder naar het moederland terug te keeren. Zij staan als het ware met één voet in Holland en met den anderen in Indië.

Op godsdienstig gebied is de bevolking uiterst verdraagzaam. Zij, die Indië door en door kennen, zullen echter moeten toegeven, dat het inlandsche personeel, vooral in de centra, niet meer zoo handelbaar is als vroeger, gevolg van een ontwakend zelfbewustzijn. Voor een deel valt dit ook te wijten aan het misverstand, dat in zoo velerlei opzicht heerscht tusschen Europeaan en Inlander, niet het minst ten gevolge van de taal, welke den Europeaan niet eigen is. Hij geeft zich ook bitter weinig moeite, haar te leeren. En toch is dit zeer aanbevelenswaardig voor hen, die langeren tijd in Indië willen verblijven.

Een vraag van beteekenis, welke dikwijls wordt gesteld, is deze: valt het aan te raden, gehuwd naar Indië te gaan? Dit ligt er aan, volgens spr. Wordt men bijvoorbeeld geplaatst in de binnenlanden van Borneo, dan is het af te raden. Maar over het algemeen biedt Indië toch comfort genoeg, om er een huishouden te vestigen. Voor een ongehuwde is een verdienste van twee honderd en vijftig gulden per maand voldoende; wie zuinig leeft, kan er nog van overhouden. Is men gehuwd, dan verdient het aanbeveling, niet op een salaris van minder dan drie honderd gulden per maand naar Indië te gaan.

Spr. *betreurde het, dat zoo weinig Nederlandsche jongelui roeping gevoelen, een positie in Insulinde te zoeken.* Zij, die in het bezit zijn bijv. van een diploma Handelsschool, en hier aangesteld worden op een maandelijksche bezoldiging van vijftig gulden, kunnen in Indië gemakkelijk vijf maal zooveel verdienen. Flinke, knappe koppen zijn er noodig, doch er is geen plaats voor fortuinzoekers. Een schande voor Nederland blijft het, dat de vreemdelingen ons in onze koloniën voorgaan. Spr. ontzenuwde een aantal bezwaren, welke worden aangevoerd, om naar Indië te gaan.

Na de pauze behandelde de heer Brondgeest het Indo-leven en bracht in dankbare herinnering wat Johan van der Steur, „papa Van der Steur", in het belang der Indo's heeft gedaan. Achtereenvolgens passeerden de revue: de verschillende rassen, welke ons Indië bevolken en de verschillende godsdiensten, die er beleden worden; de arbeid van zendelingen en missionarissen, niet ten onrechte geheeten de pioniers van de beschaving; de maatregelen, getroffen in het belang der hygiëne en der economische ontwikkeling van de Indonesiërs. Spr. meende zijn lezing te kunnen samenvatten in dezen oproep: „Leert onze mooie koloniën kennen en, kunt ge, *ga er heen!*"

Vóór en onmiddellijk na de pauze vertoonde de heer Brondgeest een aantal lichtbeelden, waarbij zeer fraaie.

Met de gebruikelijke plichtplegingen werd de vergadering door de presidente te circa elf uur gesloten.

Bredasche Crt., 21 Jan. '19.

De vriendelijke hand, die ons bovenstaand verslag zond, heeft de cursief gestelde woorden opzettelijk onderstreept, omdat hij bij ervaring heeft ondervonden, dat het niet alleen aan de hokvastheid der Hollandsche jongelui gelegen is, wanneer niet meer van hen roeping gevoelen naar Indië te verhuizen. Hoeveel meer dan gewoon onderlegd, is hij in zijne pogingen, in Indië eene voor hem passende betrekking te vinden, tot dusver niet kunnen slagen. Hij schrijft: „Nu moet U niet zeggen, dat het mij wellicht aan energie of iets dergelijks ontbreekt. Ik heb het thans hier in Holland gebracht tot *f* 350.— per maand, geheel uit eigen kracht, zonder eenige kruiwagens of hulp van anderen. Ik ben nog jong en zou zeker

FEUILLETON.

De Boschnegers in Suriname.

„Onder alle rassen en volken of stammen van gekleurden, waarmede men in het tegenwoordige Guyana in aanraking komt, zijn de Boschnegers zonder twijfel het belangrijkst en merkwaardigst; zoowel in ethnologisch, [1]) anthropologisch, taalkundig als in ieder opzicht", heeft Prof. Joest gezegd.

Zij zijn de nakomelingen van in de eerste helft der 16de eeuw als slaven ingevoerde Afrikanen van de goudkust, uit de Congo en uit den Soedan, die met bloed hunne onafhankelijkheid gekocht hebben en zich in de bosschen van het binnenland van Suriname tot stammen met een bepaalden regeeringsvorm hebben vereenigd.

Men schat, dat er ongeveer 300.000 zijn aangevoerd. Expedities tegen de wegloopers (marrons) hebben tot geen resultaat geleid, alleen schatten verslonden, totdat men er eindelijk in slaagde hen te bevredigen.

Op 22 Mei 1761 werd achter de plantage Auka een verdrag gesloten met de Boschnegers, die den naam Aukaners verkregen of Djoekas. Nog onderscheidt men de Saramaccaners en de Bekoe- en Moesinganegers.

„De bronnen voor de geschiedenis van de Boschnegers zijn nog maar ten deele openbaar gemaakt en andere omstandigheden werken mede om een juist oordeel aangaande die geschiedenis te bemoeilijken. Voor een juist begrip lijkt ons een nieuw onderzoek van de archieven noodzakelijk." [2])

Het verdient daarom lof van den heer W. F. van Lier, om in een reeks van schetsen meer mede te deelen over de Boschnegers in de Boven Marowyne. De heer van Lier, die balataindustrieel was, bracht 9 jaren (1907-1915) onder deze lieden door en heeft zijn ervaringen nu te boek gesteld in een reeks van schetsen, welke verschijnen in het nieuwsblad „De Surinamer". Hij stelt zich voor deze, zoodra ze beëindigd zijn, zoo mogelijk geïllustreerd, uit te geven en daarmede wordt een verdienstelijk werk verricht. Hij behandelt in zijn schetsen „het onderwijs en de Kerstening" en verhaalt op onderhoudende wijze de lotgevallen van de mislukking der oprichting van een school op Drietabbetje (de residentie) en haar oorzaken [3]), de opperhoofdenverkiezing, de verhouding tusschen Oseisie en Arabie, de afleiding van de namen der verschil-

[1]) Ethnographisches und Verwantes aus Guyana, 1893.

[2]) Encyclopaedie van N. W.-Indië, blz. 155/156.

[3]) Zie ook schets van Marowijne en haar bewoners, door J. C. Spalburg, 1899. (Deze Spalburg was onderwijzer van de school op Drietabbetje).

gaarne naar Indië gaan, wanneer mij maar de gelegenheid geboden werd." Hij vindt de voordracht van den heer Brondgeest, in dit licht bezien, veel te optimistisch.

De heer Brondgeest heeft niet anders dan zijn persoonlijke ondervindingen van Indië aan het publiek medegedeeld, daarmede tevens zijne dankbaarheid betoonend voor hetgeen dat land hem goeds heeft doen zien. Ook in het belang van Indië wenscht hij daarom zijne landgenooten aan te sporen daarheen hunne liefde te richten, hunne talenten over te brengen. Vooral heeft hij bedoeld, om door meer bekendheid te geven aan wat Indië den Hollander biedt, dezen terug te houden van, uit onbekendheid, door vrees voor slangen en tijgers, gruwelijke en onzedelijke romantische verhalen, een vergeten bekrompen leven in Holland te verkiezen boven een redelijk bestaan in Indië, waar klimaat, natuur en bevolking zooveel aantrekkelijks aanbieden.

UIT DEN VOLKSRAAD.

II.

Bureaucratius' oude dag.

Hij ga in Vrede, maar — een beetje gauw!

Men mag het de Indische ambtenaren-regeering niet al te zwaar aanrekenen, dat zij, toen men haar opriep voor 't eerst in het openbaar rekening en verantwoording af te leggen van hare daden, zij deze „bittere pil" trachtte te slikken volgens bureaucratisch recept, d. i. n i e t-slikken en een gezicht trekken, alsof men een bitteren smaak in den mond heeft, onderwijl de pil wegmoffelend.

Dat de Volksraad reeds zoo spoedig na zijn geboorte zijn critischen en dus lastigen aard openbaarde, was voor deze regeering, die zich tot nog toe zoo veilig waande achter hare papieren baricade, een onaangename verrassing, en wij kunnen niet anders dan respect voor haar hebben, dat zij het oude régime zoo goed mogelijk verdedigde.

Maar — 't zou niet gaan! „D'r onder-uit!" riep de Volksraad. „Op zij met die stapels papier, wij willen zien wat ge, daarachter verborgen, uitvoert!"

De Volksraad toonde zich volhardend en...... de ambtenaar zwichtte, om vanaf dat oogenblik ook het instituut-tot-bestrijding-van-bureaucratisme tot in het diepst van zijn binnenste te verfoeien.

Ziehier hoe de scherpzinnige Mr. Dr. Schumann bij de algemeene beschouwingen over de suppletoire begrooting 1919, de houding van de regeering tegenover den Volksraad typeerde:

„Ik geloof, dat wel gezegd mag worden, dat de Volksraad in het geheel genomen, genegen is met de Regeering mede te werken en dat in deze samenstelling van hem geen stelselmatige oppositie te verwachten is. In de gevallen, dat oppositie werd gevoerd, geschiedde dit niet zoozeer ter wille van die oppositie, dan wel om de Regeering door tegenstand tot grootere snelheid aan te zetten.

„Wanneer de Volksraad inziet, dat een economische benutting van alle krachten, hier aanwezig, noodig is, dan rijst de vraag, of datzelfde standpunt wordt ingenomen in regeeringskringen. En wanneer ik hier van „Regeering" spreek, bedoel ik niet de Regeering, zooals die genoemd wordt in artikel 1 van het Regeeringsreglement, maar dan bedoel ik de geheele samenstelling van de Regeering tot het kleinste onderdeel toe, dat belast is met het bestuur van deze Koloniën. En dan komt het mij voor, dat de in die kringen berekende verwachtingen bij de indeeling van den Raad, — welke niet anders was dan variaties op het thema van: „wat kan die van bestuurszaken afweten" of „dien zullen wij wel gauw in een hoek dringen" — langzamerhand hebben plaats gemaakt, niet voor een betere gezindheid, maar voor nog meer wantrouwen. Want de Volksraad, die in het begin der eerste zitting in Juli werd beschouwd als een quantité négligeable, heeft zich niet als een quantité négligeable laten behandelen, doch getoond, recht van bestaan te hebben en zich te kunnen verweren. Maar daarmede is hij in het oog der bureaucratie zeker niet populair geworden."

Een der bewijzen van dat wantrouwen ziet Mr. Dr. Schumann in afzijdige houding van de regeering in zake het op hun verzoek ter inzage geven van archiefstukken aan de leden van den Volksraad.

De „Bundel". O, machtig product van uren, weken, maanden transpiratie en hersenpijniging! Hem tracht men uit het heilige kastje der archieven te sleuren, binnen de witte muren van het Volksraadgebouw! Zijn zacht geel tintje wil men blootstellen aan het schelle zonlicht...... aan de alles doordringende blikken van wijsneuzige indringers......

De „Bundel", aangerand in al z'n glorie!

Hoe veilig waande men hem in zijn archief, beschermd door den archivaris, mitsgaders een staf van commiezen en klerken.

Het kakement van van Speyk ligt in de receptiezaal van de Marineschool niet zóó zeker bewaard, als de „Bundel" over het houten been, dat het slachtoffer verstrekt werd, drie maanden na zijn dood. [1]

Mr. dr. Schumann beschreef in den Volksraad de verdedigingstaktiek van de regeering. Uit zijn betoog blijkt, dat de „Bundel" omtrent de benoeming van den heer Sibinga Mulder niet ter inzage aan den Volksraad kan worden gegeven,...... omdat de regeering 't niet wilde. „Had-je-me-maar-theorie" dus.

De „Bundel", betrekking hebbende op de overbrenging van het departement van Gouvernements Bedrijven naar Bandoeng, moest buiten den Volksraad gehouden worden...... omdat de Staten-Gene-

1) Historisch feit uit de annalen van den Indischen Bureaucratius.

---

lende stammen, het leven van Oseisie, de kroningsfeesten van diens opvolger Amakti [4]) enz.

Vooral datgene, wat over Oseisie van Otterloo wordt geschreven, is belangwekkend. Deze was het 3e opperhoofd der Aukaners (de 1e was Granman Byman) met wien ons Bestuur in 1837 een vredestractaat sloot. Oseisie regeerde van 25 October 1888 (dag van installatie door den Gouverneur) tot Mei 1915 en genoot een toelage van *f* 1000 's jaars.

Vele en gewichtige diensten had deze man aan den Lande bewezen, ook bij de moeilijkheden tusschen Nederland en Frankrijk, over het eigendomsrecht der Lawa-delta, welke in 1898 door den Czaar van Rusland, als arbiter, aan Nederland werd toegewezen; hij was een persoonlijkheid en ontving ter gelegenheid van de kroningsfeesten van H. M. de zilveren eeremedaille der Orde van Oranje-Nassau.

Over de Boschnegers is door velen geschreven, [5]) over hunne benoemingen, bestuur, rechtspraak, straffen, afgoderij, anansitori, kunstnijverheid, tatouage, muziek, ornamentiek, anthropologie, physiologische en pathologische kenmerken enz. Toch bestaat er over hen nog geen werk van eenigen omvang of van eenige volledigheid. Veel studie van verschillende onderwerpen is er gemaakt door Jhr. L. C. van Panhuys, wiens voordrachten op de Amerikanisten Congressen en in het Koloniaal Museum (1902) belangrijke bijdragen vormen voor de kennis van dit volk, zoomede de artikelen van de heeren A. P. en T. E. Penard in Arlington (Mass) V.S. en Pater C. van Coll. Wij zouden daaraan nog enkele geschiedkundige bijzonderheden kunnen toevoegen uit de Surinaamsche archieven opgeteekend over de Boschnegerstokken (met zilveren knoppen), die Boschnegerhoogwaardigheidsbekleeders van de Regeering ontvingen in het midden der 18e eeuw en waarop het Nederlandsche wapen staat gegraveerd, over het onderwijs aan zonen van een opperhoofd — die als gijselaar in Paramaribo vertoefde — gegeven in Nederland, waarvoor zij tot belooning wegens goed gedrag in 1765 een hoed met zilveren krul ontvingen, en de vredestractaten in 1837 met hen aangegaan.

Over deze laatste aangelegenheid hopen wij eerlang het een en ander bekend te maken, geput uit onuitgegeven bronnen. Wij spreken den wensch uit, dat 's heeren v. Lier's arbeid door velen in Nederland, die belang in dezen volksstam stellen — nog te weinig bekend — waarop herhaaldelijk, ook in ons Parlement, de aandacht wordt gevestigd, zal worden op prijs gesteld, vooral, wanneer zijn voornemen om een volledig werk over de Boschnegers uit te geven, zal worden verwezenlijkt.

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

Paramaribo, 2 December 1918.

4) Buiten van 24 November 1917 blz. 562/563 met mijn artikel „De Boschnegers in Suriname".
5) Encyclopaedie van Ned. West-Indië, blz. 152/166.

raal in deze zaak reeds een beslissing hebben genomen. Indien deze beslissing n i e t ware genomen, bleef de „Bundel" ook op z'n plaats.

De „Bundel", bevattende een wetenschappelijk rapport van dr. Lovink over zijn reis door Japan, kon den Volksraad niet ter inzage worden gegeven,...... omdat den heer Lovink gevraagd is een afzonderlijk rapport te schrijven voor „algemeen openbaar" gebruik. (Zou dr. L. op het oogenblik tijd hebben voor dergelijk copie-werk?)

De „Bundel" omtrent de fameuze „haat-zaai-artikelen" in het Wetb. van Strafrecht moet geheim blijven, omdat...... de laatste trein naar Lutjebroek twintig minuten te laat was.

Kort en goed, de „Bundels" blijven g e h e i m, d. w. z. elke departementscommies kan eenige stapels requireeren als dekkingsmateriaal, om achter te...... werken, maar een Volksraadslid blijft er af.

Zoo w a s het, zoo i s het nog, maar zoo zal het niet blijven, nu de Volksraad tegen de ik-ben-baas politiek van het ambtenaren-bewind den strijd heeft aangebonden.

Mr. dr. Schumann besloot zijn in beleefde, maar zeer dringende bewoordingen vervatte oorlogsverklaring aldus:

> „Mijnheer de voorzitter, als wij de stukken niet krijgen, doch alleen een overzicht van den inhoud, dus een opgave, waarin alles weggelaten kan worden, wat dien lastigen Volksraad maar op booze gedachten zou kunnen brengen, dan bestaat er bij de Regeering niet de juiste opvatting van de verhouding, die tusschen den Volksraad en de Regeering moet bestaan."

De landvoogd verklaarde destijds in zijn openingsrede van den Volksraad, dat het der regeering wel eens moeilijk zal zijn afstand te doen, van wat tot nog toe onaantastbaar voorrecht scheen. Een voorspelling, die blijkens de begrootingsdebatten meer dan juist is uitgekomen.

Maar — 't zal wel wennen. De ettelijke voorrechten en voorrechtjes uit den tijd van de ongestoorde aanbidding van St. Bureaucratius zullen zoo geleidelijk-aan vervallen en tegen den tijd, dat uit den tegenwoordigen Volksraad het Indisch Parlement zal zijn gegroeid, is het ambtenarendom in Ned.-Indië gewend geraakt aan samenwerking met een college, dat er niet is om oppositie te voeren, maar om Indië's snelle evolutie te leiden langs wegen, welke de bureaucratie alleen niet zou wagen te bewandelen.

Het is uit de rede van den heer Schumann zonneklaar gebleken, hoe de Volksraad zich behandeld wenscht te zien, welke houding het college voornemens is aan te nemen tegenover de regeering en wij mogen niet anders dan dezen levensmoed toejuichen, omdat er uit blijkt, hoe in Indië een publieke meening is gegroeid, die zich niet tot stilzwijgen laat brengen met zoetklinkende woorden en schoone beloften van een oppermachtig heerschend ambtenaren-gezag. Dit heeft zijn tijd gehad, heeft zijn taak volbracht.

Bureaucratius' oude dag is aangebroken. Dat wij niet te lang met den zieke opgescheept mogen zitten, is de wensch van elkeen, die het wel meent met land en volk van Indië. En wanneer dan eenmaal het lijk van den oude ter aarde wordt besteld, willen wij gaarne aan de geopende groeve het traditioneele: „d'overledene was braaf" aan onze grafrede toevoegen.

Maar dan moet-ie toch niet te lang meer blijven leven!

W. LUBBERINK.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

De onderwijzers-salarissen.

Onder het motto: Een andere kijk op de zaak, bespreekt de hr. W. F. K ü h l m e ij e r in *De School*, de salarissen der Indische onderwijzers. Zooals bekend wordt er door de Vakvereeniging, het N. I. O. G., reeds geruimen tijd een sterke beweging gaande gehouden tot verhooging der jaarwedden van de onderwijzers. De hr. K ü h l m e ij e r begint met de vermelding van een recent feit. De „Koninklijke Petroleum Maatschappij" deelde onlangs haar employé's mee, dat door de tijdsomstandigheden de periodieke verhoogingen voorloopig niet uitgekeerd zouden worden. Het personeel, dat met een algemeene ontslagname dreigde, werd door de Directie in Europa ontslagen.

In het particuliere geniet wel de individueele energie een grooter waardeering, doch loopt men ook het gevaar met een maand salaris ontslagen te worden, als het denken niet meer begeerd wordt. Daartegenover is de zorg van het Gouvernement voor zijn Eur. ambtenaren niet te loochenen, al voelen ze door de gewoonte die zorg niet meer.

„De in opzet zeer ruime regeling der traktementen, de weinige gelegenheid tot vermaak in de binnenlanden en de embroyonale Inlandse maatschappij, hadden weleer een overvloed van aardse middelen tengevolge. De Indiese ambtenaar kon op welstand rekenen en schiep zich daardoor een sfeer, waarin geld gemakkeliker werd uitgegeven en derhalve ook minder waarde had." Schr. meent, dat, indien men met de veel lagere West-Indische traktementen begonnen was, de bestaansvoorwaarden zich daarnaar geregeld zouden hebben en de tegenstelling tusschen de Europeesche en Inlandsche levensstandaard minder schril zou zijn.

Een toenemende ontevredenheid is zeer verklaarbaar nu de traktementen niet meer aan i e d e r welstand waarborgen. En schr. meent, dat een verhooging van traktementen tengevolge zal hebben, dat de levensstandaard ook weer onevenredig zal stijgen.

Eerder dan de Eur. onderwijzers zijn de Inlandsche aan de beurt, die op de kweekschool in Eur. zin opgevoed, daar behoeften leerden kennen, waaraan ze later niet meer konden voldoen. Dat er velen in het Eur. corps armoe lijden is vaak een gevolg van ziekte met de daarmee gepaard gaande hooge dokters- en apothekersrekeningen. Verhooging der aanvangstraktementen zal velen die dagen met minder zorg en angst tegemoet doen zien, maar velen zullen er ook van profiteeren, die hun verhooging op de bank kunnen deponeeren. De rampen, die velen treffen, mogen niet aan het Gouvernement geweten worden, maar aan het feit, dat velen, ondanks een nauwgezet geneeskundig onderzoek een lichaam blijken te bezitten, dat in de tropen niet aarden kan. Een plaatsingsbureau om de getroffenen weer in een hun passende ambtelijke betrekking in Holland te plaatsen en een vergoeding voor de abnormale waardevermindering van hun physiek kapitaal, zou meer vermogen dan ruimere traktementen.

Een andere steen des aanstoots, de huizennood, ware uit den weg te ruimen indien de vakvereeniging de energie, nu aangewend voor de salarisverbetering eens in samenwerking met het Gouvernement richtte op den coöperatieven woningbouw.

Verder zou schr. een krachtig ondersteuningsfonds wenschen ten bate van door het ziektenoodlot getroffenen.

Ook een eindsalaris van ƒ 650.— per maand acht spr. voldoende, al mag het niet schitterend heeten. Welke loopbaan geeft zijn dienaren een schitterende eindbezoldiging zonder meerdere inspanning van hun kant?

Bij het onderwijs zijn tal van bijzondere betrekkingen te bereiken, waaraan ruimer traktement verbonden is. Een gezonde maatschappelijke ontwikkeling eischt schakeeringen.

Zelfs in de dure West-Preanger kan een normaal onderwijzersgezin met 18 jaren dienst ruim leven van ƒ 650.—. „De finale oplossing van het salarisvraagstuk ligt niet bij den staat, maar bij de huisvrouw", voor wie een eervolle economische taak is weggelegd.

„De tegenstellingen in individuele welvaart bij de verschillende rassen mogen niet te schril blijven, vooral nu de kulturele behoeften de Inlanders van *buitenstaanders*, wat zij vroeger waren, maakt tot deelgenoten in ons economies verband. De tijd zal komen, dat onze kinderen, wanneer ze hier met een machinisten-, ingenieurs- of welk diploma ook op de arbeidsmarkt verschijnen, tegenover zich zien de ontwikkelde Inlander, even bevoegd als hij, maar met de ontzettende voordelen van soberder levenseisen, en aan het klimaat geëigend gestel en vrienden en familie alom. Velen der onzen zullen dan weer in Europa een werkkring moeten zoeken. Wie voor zich en zijn geslacht, Indiese dromen blijft koesteren, bereide zich voor op soberheid!"

Zooals te verwachten was, heeft de Redactie van *De School* in hetzelfde nummer een woord tot den hr. Kühlmeijer gericht, en getracht enkele dingen in een ander daglicht te stellen.

Het recente feit uit het particuliere laat de Redactie koud. „Het partikulier bedrijf heeft z'n voor en tegen, net als elke andere zaak." Wat de zorg van 't Gouvernement voor zijn ambtenaren betreft, herinnert de Red. er aan, dat bij het intreden van den oorlogstoestand in het particuliere a l l e traktementen bijna zonder uitzondering verhoogd werden, maar dat het zorgzame gouvernement eenige jaren noodig had om te constateeren... *dat er geen noodtoestand was.*

Wat hebben w ij eraan, dat de bestaansvoorwaarden zich indertijd naar de lagere West-Indische traktementen geschikt zouden hebben? Wij hebben te maken met de tegenwoordige traktementen en de tegenwoordige levensomstandigheden.

Voor de bewering, dat een normaal onderwijzersgezin met 18 jaren dienst van ƒ 650.— 's maands ruim kan leven, had de Red. gaarne bewijs gezien.

Wat de bewering aangaat, dat de oplossing bij de huisvrouw ligt, vraagt de Red. of schr. wel weet, hoeveel er door onderwijzersvrouwen gewerkt wordt, om te zorgen, dat de nering tenminste de tering een beetje dekt.

Dat er andere ambtenaren zijn, die er nog slechter

aan toe zijn, is een kwestie voor den staat, niet voor de onderwijzers. Zoolang er Eur. onderwijzers noodig zijn, hebben ze recht te eischen, dat ze behoorlijk betaald worden. En het traktement moet zóó wezen, dat daarvan ook de dokters- en apothekersrekeningen betaald kunnen worden en dat daarvoor niet de liefdadigheid der collega's behoeft te worden ingeroepen.

Dat er velen zijn, wier gestel niet bestand is tegen de tropen, zal zijn oorzaak wel vinden in het groote gebrek aan ambtenaren, waardoor bijna iedereen, die zich aanmeldt, aangenomen wordt. De coöperatieve huizenbouw zou met behulp van 't Gouvernement mogelijk wezen, ofschoon de wisselende bevolking een belemmering vormt.

Aangaande de vele bijzondere betrekkingen is de Red. het ook niet met schr. eens, en al onderschrijft ze de uitspraak dat een gezonde maatschappelijke ontwikkeling schakeeringen eischt, ze meent ook, dat een gezonde maatschappelijke ontwikkeling eischt billijkheid en rechtvaardigheid, eischt ook in die schakeeringen een eerlijke en billijke verhouding.

Caveant consules.

Opmerkelijk is het, dat er den laatsten tijd in verschillende Indische bladen stemmen opgaan, waaruit ons een zelfde toon tegenklinkt, en waarnaar te luisteren wellicht zijn nut kan hebben.

„Dat de consuls waken," aldus C. in het *Soer. Hbl.* „Hebben zij geheel begrepen den eigenaardigen, zenuwachtigen, onrustigen polsslag van het leven in de kringen der inlandsche vereenigingen? Hebben zij naar alle zijden voeling met *die* elementen, welke de nog inerte massa plotseling tot beweging kunnen brengen? Hebben zij ook de beschikking over andere raadslieden en voorlichters dan de mannen, die de inlanders niet langer met de nuchtere oogen van de zeer nuchtere koloniale practijk kunnen beschouwen en die daardoor hun systeem van vooruitgang, van bestuursethiek, van economische en moreele opheffing op een onjuiste hypothese opbouwen, waar zij de groote massa van in wezen nog primitieve en in bijna ieder opzicht achterlijke inlanders voortdurend en schier methodisch verwarren met een in vergelijking zeer gering aantal uit hun evenwicht geraakte, oppervlakkige inlandsche intellectuals?" !

De laatste jaren hebben een innerlijke verandering gebracht in de onderlinge verhoudingen van de koloniale samenleving, hebben het gezag van de tot besturen geroepen elementen in die samenleving sterk aangetast en de inlander uit de massa gebracht tot een betreurenswaardig gebrek aan *ontzag* voor dat *gezag*. En daarvoor is de Inlander noch staatkundig, noch maatschappelijk rijp.

De beweging in de Inlandsche maatschappij, aangeduid als de S. I. kan de massa niet brengen, wat zij haar voorspiegelt. „Een rustige leiding langs den eenig mogelijken weg van geleidelijkheid is den tegenwoordigen leiders onmogelijk gebleken, dan wel zij kunnen in hun staatkundige onbezonnenheid de wenschelijkheid van zulk een geleidelijkheid niet begrijpen."

Blijft de Inlandsche beweging in dezelfde richting doorgaan, dan zullen de leiders op een gegeven oogenblik behoefte gevoelen aan een „krachtproef", een „daad", die ongetwijfeld noodeloos bloedvergieten zal veroorzaken en onberekenbare schade toebrengen aan het werk tot economische opheffing der maatschappij. Door hen, die het wèl meenen met den Inlander moge zoo'n daad betreurd worden, het is te hopen, dat, „a l s de krachtproef doorstaan moet worden, het gezag kort, krachtig en afdoend zal riposteeren", dat het een daad met een even krachtige tegendaad zal beantwoorden. Dat is het aan zichzelf en nog meer aan de onwetende en zonder *ons* gezag hulpelooze Inlandsche maatschappij verschuldigd.

Mocht het tot een openlijke rebellie komen, dan zal deze meer blijken te zijn dan een plaatselijk opstandje.

Ons gezag beschikt over een politieleger met een overwegend Javaansch element, niet uit de beste lagen der bevolking voortgekomen en met een allesbehalve zorgvuldige militaire opleiding, terwijl het materieel over vrij veel te klagen heeft. Op dat element wordt van buitenaf op zeer ongewenschte wijze ingewerkt, welke inwerking slechts door een hechte, onverslapte tucht, een volstrekte toewijding en voordurend toezicht van officieren en kader eenigszins geneutraliseerd kan worden. Het Europeesche element lijdt aan een onrustbarend en steeds toenemend tekort, terwijl het gehalte steeds achteruit gaat, en daar de toestanden in ons leger verre van behoorlijk zijn, moest de socialistische en zelfs anarchistische beweging er een vruchtbaren bodem vinden.

Daarbij komt, dat ons leger als politieleger in waarde verloren heeft sinds 1908, doordat men er een modern vechtleger tegen een buitenlandschen vijand van wilde maken, terwijl alle militaire schrijvers het er nu vrijwel over eens zijn, dat alleen militieplicht een voldoend sterk leger tegen een buitenlandschen vijand kan doen ontstaan.

Nu is het de groote vraag, of het gezag ten allen tijde en met volkomen gerustheid en stelligheid op het politieleger zou kunnen steunen.

„In deze vraag ligt niet besloten een absolute twijfel aan de betrouwbaarheid van den Javaanschen politie-soldaat in het algemeen. Doch er zijn te veel aanwijzingen welke duiden op een revolutionnaire rebellie van enkele onderdeelen van de Javaansche massa, waarbij rekening dient te worden gehouden met de mogelijkheid, dat die onderdeelen in hun actie een grooter deel der massa zullen meesleepen dan waarschijnlijk geoordeeld en te voorzien was," dat het onverstandig zou zijn die aanwijzingen te veronachtzamen.

Drijven de leiders van een of andere Inlandsche beweging een „krachtproef" door, dan kan het gezag niet anders doen dan geweld tegenover geweld stellen. De Javaan in het politieleger zal dan niet onwaarschijnlijk tevoren „bewerkt" zijn door de stuwkrachten der beweging en daarenboven zou het nòch militair nôch politiek een daad van wijs beleid zijn, om van den Javaanschen soldaat een gewelddadig optreden tegenover een zeker deel van de Javaansche bevolking te verlangen, indien dit voorkomen kan worden. En dit is te voorkomen door weder de landaardsgewijze indeeling der bataljons in te voeren en bij de daarvoor in aanmreking komende bataljons één of meer Europeesche compagnieën te voegen.

Komende gebeurtenissen werpen haar schaduwen vooruit! Welnu die schaduwen *zijn* er.

Laten we, „*nu* het nog tijd is, de juiste maatregelen treffen om, indien de *niet genoeg te betreuren*, „krachtproef" van het gezag gevraagd wordt, die proef kort, krachtig en met *blijvend* succes te kunnen doorstaan. Ook en vooral ter wille van den Inlander zèlf en van de inl. maatschappij die èn een onaangetast en krachtig gezag èn Westersche bestuursbemoeienis niet ontberen kan. En juist omdat die inlander en die inlandsche maatschappij, misleid door idealisten of politiek onrijpe en onverantwoordelijke leiders, zich misschien over eenigen tijd hierbij niet meer zullen willen neerleggen of dit niet meer zullen willen begrijpen, daarom is het noodzakelijk, dat het gezag zorg drage te juister tijd ook over de juiste middelen op de juiste wijze de beschikking te hebben."

Suriname.

Ingediend bij de Tweede Kamer is de begrooting van Suriname voor 1919.

De rijksbijdrage wordt voor 1919 geraamd op *f* 1.450.559, tegen *f* 1.477.060 in 1918.

In de Memorie van Toelichting wordt opgemerkt, dat het vanzelf spreekt, dat ook de begrooting voor 1919 onder den invloed staat van den oorlog. Die invloed moet volgens door den gouverneur gemaakte berekening geacht worden in totaal een vermindering der geraamde inkomsten met *f* 601.000 en een verhooging der geraamde uitgaven met *f* 78.000 te veroorzaken. Voor de ontvangsten vallen te vermelden mindere ontvangsten, vergeleken met normale omstandigheden, van *f* 45.000 wegens accijns op binnenlandsch gedistilleerd, *f* 450.000 aan invoerrechten, *f* 26000 uit posterijen, *f* 15000 uit spoorwegontvangsten, terwijl daarentegen wegens dezelfde oorzaak *f* 75.000 meer aan vervoer- en vrachtgelden der koloniale vaartuigen kan worden becijferd. Onder de uitgaven is de voornaamste oorlogsverhooging die voor verpleegkosten van behoeftigen in ziekeninrichtingen (*f* 31.000).

De bezoldiging van den griffier der Koloniale Staten is, in overeenstemming met de reeds vroeger uitgesproken meening, dat *f* 5300 veel te hoog is, verminderd op *f* 2200 tot *f* 3200 's jaars. Daar de tegenwoordige griffier door dezen maatregel geen schade behoort te lijden, moet hem in eene persoonlijke toelage worden vergoed wat hij in bezoldiging achteruitgaat.

[Wij veroorloven ons hier de opmerking, dat het

de voorkeur verdient niet te tornen aan de bezoldiging van den griffier, maar de bepaling van het bedrag daarvan over te laten aan de Koloniale Staten. Het is in het belang van eene goede wetgeving, dat de griffier een bekwaam jurist zij, goed op de hoogte van de Surinaamsche en de Nederlandsche wetten. Zulk een ambtenaar moet flink bezoldigd zijn, al geeft hij niet al zijn tijd aan de Staten. Het is opmerkelijk hoevele Gouverneurs en Ministers van Koloniën reeds het stokpaardje — de vermindering van de bezoldiging van den griffier — bereden hebben, daarbij vergetende hoeveel de griffier dikwijls medewerkt tot de verbetering van door het bestuur ingediende en niet behoorlijk voorbereide verordeningen.]

Afgevoerd is voorts van de voorloopige begrooting een post van ƒ 415 wegens bezoldiging voor een machineschrijfster ter griffie van de Koloniale Staten.

In plaats van de twee paarden, die verkocht moesten worden, is voor het vervoer van den districtscommissaris te Nieuw-Amsterdam een dienstautomobiel aangeschaft. Van dit voertuig zal de rechter in het oostelijke ommegaand gerecht bij zijn komst aldaar gebruik kunnen maken.

Als toelage aan de Gouvernementscommissarissen hier te lande en in Suriname bij de Surinaamsche Bank is aangevraagd resp. ƒ 1000 en ƒ 300 's jaars.

Voor het eerst is op deze begrooting gerekend op eene bijdrage aan het opvoedingsgesticht van de Evangelische Broedergemeente, gevestigd op de vestingsplaats Alkmaar ter opneming van Britsch-Indische meisjes, die in de kolonie in bijzondere mate door de ouders verwaarloosd worden. De bedoeling is een geldelijken steun te verleenen van ƒ 5 per hoofd en per maand voor kinderen tusschen 5 en 16 jaar oud.

Ter uitroeiing van de hartrotziekte in de kokospalmen wordt een hooger krediet gevraagd.

Opgericht zal worden een leergang voor landmeters voor metingen zoowel ten behoeve van het land als ten behoeve van particulieren.

Wat betreft de voorbereiding van de invoering van een kadaster en van een grondboekstelsel, wordt medegedeeld, dat het in het voornemen ligt te verwezenlijken de invoering van het Torrens-stelsel voor de grondboekhouding en die van een kadaster. Eene verordening tot invoering van een grondboekhouding is hier te lande, in samenwerking met het oud-lid der desbetreffende commissie J. Boer Hzn. ontworpen en zal vermoedelijk eerlang aan den gouverneur kunnen worden toegezonden. Intusschen kan worden aangevangen met de voorbereiding van de invoering van deze boekhouding en van een met dit stelsel in nauw verband staand kadaster. In beginsel is besloten de leiding van den voorbereidenden arbeid op te dragen aan een in Nederland uit te zenden landmeter van het kadaster.

Er is gerekend op vermeerdering met twee van het aantal landbouwleeraren.

De gouverneur is voornemens de opleiding van Surinaamsche jongelieden voor den landbouw, welke tot nu toe aan een drietal te Wageningen en te Deventer voor rekening der kolonie is gegeven, te staken. In stede hiervan zou in aansluiting der M.U.L.O.-scholen een landbouwopleiding in Suriname worden ingericht. Daarnaast zou de gouverneur over een krediet willen beschikken om reeds in het landbouwbedrijf werkzame jongelieden praktisch werkzaam te doen zijn op een boerderij in Nederland, gepaard gaande met het volgen van een landbouwwintergang. Na een tweejarig verblijf hier te lande zouden zij terugkeeren.

Op den voormaligen rubberaanplant op Slootwijk, thans genaamd Landskoffieonderneming Slootwijk, heeft men het plan een fabriek te bouwen, ten einde de koffie in eigen beheer te verwerken. De fabriek zal ongeveer ƒ 40.000 kosten.

De gouverneur is, evenals zijn voorganger, tot de overtuiging gekomen, dat splitsing van het departement van openbare werken en verkeer wenschelijk is. [Reeds bij de samenvoeging der drie departementen hebben wij er op gewezen, dat men daarmede een fout beging, evenals met de samenvoeging van de betrekkingen van Geneeskundig Inspecteur en Chef van den Militair Geneeskundigen Dienst. Wanneer zullen Bestuur en Regeering tot het inzicht komen, dat ook hier splitsing noodzakelijk is? In al wat openbare hygiëne is zijn wij zoolang achterlijk geweest. Wordt het geen tijd de schade in te halen en daarmede een vol man te belasten? Wij verwachten dit van Gouverneur Staal, die met de indiening van de muskieten-verordening getoond heeft te willen breken met den ouden toestand.]

In verband met de geboden zuinigheid is van de voorloopige begrooting afgevoerd o. m. een bedrag van ƒ 15.000 wegens hoogere uitgaven voor straatverbetering te Paramaribo. [De straten van Paramaribo moeten het steeds ontgelden als het snoeimes gehanteerd moet worden.

Ook hierin, d.i. in het onderhoud der wegen, zijn wij bij onzen Britschen nabuur Demerary ver ten achteren.]

Wat betreft de duurtebijslagen op bezoldigingen, verlofsbezoldigingen, wachtgelden, pensioenen e. d. ware het gezamenlijk bedrag voor deze bijslagen hier te lande op ƒ 10.000 en in de kolonie op ƒ 100.000 te ramen, een en ander volgens een in Nederland voor duurtebijslagen geldenden maatstaf.

* * *

Het nieuwgebouwde passagiersschip „Stuyvesant" van den Kon. W.-Ind. Maildienst is 6 Februari van Amsterdam naar Paramaribo vertrokken. Hiermede is de directe verbinding met West-Indië heropend. Onder de passagiers bevindt zich de heer K a s t e l e y n.

* * *

Volgens een mededeeling van den heer W. M o e n s, secretaris der koffie-contrôle-commissie van de N.O.T., aan de N.I.P.A. te Amsterdam, zal uit West-Indië door de „Commewijne", die thans tusschen Gibraltar en West-Indië vaart, medegebracht worden ongeveer 24.000 balen koffie, terwijl de „Stuyvesant" bij zijn terugkeer ongeveer 27.000 balen zal medebrengen.

* * *

U i t v o e r. Hieronder volgen eenige van den Gouverneur van Suriname ontvangen uitvoercijfers (in K.G.):

Benaming:	3de Kwartaal		Eerste 3 kwartalen	
	1917	1918	1917	1918
Cacao	759.000	1.172.000	1.585.000	2.411.000
Suiker	3.698.000	1.575.000	9.221.000	6.895.000
Balata	308.000	286.000	523.000	456.000
Koffie	645.000	160	733.000	782
Goud.	187	334	486	518

De achteruitgang van den uitvoer van suiker is het gevolg van den minderen aanplant van riet door het gebrek aan arbeiders, o. m. ten gevolge van het bezigen van arbeiders voor den aanplant van voedingsgewassen. Ook op de balata-ondernemingen had men met gebrek aan arbeiders te kampen, doordat vele arbeiders naar Fransch-Guiana vertrokken om op de balata-ondernemingen werkzaam te zijn. De koffie kon door gebrek aan scheepsgelegenheid slechts in geringe mate worden uitgevoerd.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Een vreemd iets. De *Soeara Rajat* vertelt, dat in een niet nader aangeduide streek van Java de zilveren muntstukken met den beeldenaar van Koning Willem III door de bevolking worden aangeduid als *wang goendoel* (de kaalhoofdige munt) en niet gewild is, vooral niet onder de Chineezen, die deze muntstukken slechts beneden de werkelijke waarde aannemen. De zilveren muntstukken met de beeltenis van Koningin Wilhelmina daarentegen zijn zeer gewild en worden aangeduid als „Japansch geld". De schrijver vraagt eenigszins angstig, of daarin niet een voorteeken is te zien van een eventueel ander gezag op Java en vestigt de aandacht der Regeering op deze zaak.

Volksraad-Verhandelingen. Behalve dat de verslagen der verhandelingen van den Volksraad uitvoerig in de Maleische en Maleisch-Chineesche bladen worden opgenomen, wordt nog in het bijzonder de aandacht gevestigd op de uitlatingen van de hoofdleiders der Inlandsche beweging ten aanzien van eenige gebeurtenissen van den laatsten tijd. *Tjiptomangoen Koesoemo* moet o.a. het volgende hebben gezegd:

„Het is met de ethica op de lippen geweest, dat men als opvolger van den heengeganen heer Lovink tot Directeur van het Departement van Landbouw, Handel en Nijverheid heeft benoemd den heer Sibinga Mulder, een rasecht suikerman, die van de Europeesche landbouwindustrie niets anders dan de lichtzijde kan zien, of liever *wil* zien. Ik (Tjipto) maak mij dan ook sterk, dat voor den heer *Sibinga Mulder* de Inlander slechts waarde heeft als ruwe werkkracht, die dividend mag kweeken voor de aandeelhouders in Holland. Zoodra de Inlander belangen meent te behartigen te hebben, die hij niet wil laten wijken voor die der Europeesche ondernemers in Indië, is hij in zijn oogen veroordeeld, dan zal hij soldaten op hem afzenden, om met bajonet en sabel hem te overtuigen, dat hij nog van geluk mag spreken zich ter wille van den dorst naar winst van de Hollanders te *mogen laten uitpersen*. Dit beeld, dat ik mij gevormd heb van onzen komenden Directeur van Landbouw, wordt gedekt door een uitlating van dezen, dat hij niets gevoelt voor de loslating van de dag- en nachtregeling, die momenteel algemeen veroordeeld is, en die vermoedelijk in den Volksraad geen verdedigers zal vinden. Ik wil niet ingaan — zoo ging Tjipto voort — op de benoeming van dezen heer. Ik zal geduld oefenen, een kunst, waarin ik het anders niet ver heb gebracht. Maar ik wil wel zeggen, dat ik met het geweer aan den voet zal staan en mijn kruit

droog zal houden, acht gevende op de faits et gestes van den nieuwen Directeur, om desnoods een motie van wantrouwen tegen hem in te stellen, wanneer het blijkt, dat hij negeert het gevoelen van den Volksraad, welke motie gesteld zal worden, ondanks het feit, dat hij geen ministerieele verantwoordelijkheid draagt.''

Over den heer Swart moet hij o.m. het volgende hebben gezegd:

,,Behalve de benoeming van den heer *Sibinga Mulder* als Directeur van Landbouw enz., hebben wij immers nog die van den heer *Swart* tot vice-pres. van den Raad van Indië. Het duo is compleet. Naast den kapitalist de sabreur! De Inlandsche bevolking gaat een heerlijke toekomst tegemoet. Dividenden-fokkerij en sabelregime zullen ons hier morgen het aardsche tranendal tot een paradijs maken! Ik wil niets afdingen op de capaciteiten en de goede hoedanigheden van den heer Swart. Gaarne wil ik aannemen, dat hij in zich vereenigt alle gaven van hoofd en hart, die hem als werkkracht een bijzondere waarde verleenen. Ik zal zoo zakelijk mogelijk blijven en de persoonlijkheid van den heer *Swart* alleen in het geding brengen, voor zooverre dit beslist noodzakelijk, niet te ontkomen is. Maar de vraag worde mij toch ten goede gehouden, of de pacificator van Zuid-Oost-Borneo en Zuid-Celebes, de bedwinger van het zoogenaamde rebelleerende Atjeh, geacht kan worden de rechte man op de rechte plaats te zijn in het college, waar de pen eerder dan de degen gebruikt moet worden, waar aan de eerste een beslissende stem moet worden gelaten.''

Over den geest van verzet in het leger liet hij zich volgender wijze uit: ,,Men zegt, dat de soldaten zich vervelen in vredesgarnizoenen op Java. In het naastbijzijnde verleden hadden wij nog expedities in de buitengewesten, en nu de inboorlingen daar zoo vriendelijk zijn, geen opstootjes meer te willen organiseeren, geen verzet tegen het Nederlandsch gezag, nu is het leger een vrijwel overbodig instrument geworden. Verveling maakt zich meester van de tot moorden afgerichte mannen, die nu echter het handwerk, dat men hen geleerd heeft, niet mogen uitoefenen. Er wordt gekankerd over de voeding, over de officieren, over alles. Ja, als men toch niets beters te doen heeft! Aldus was de toestand in het leger, toen Sneevliet en Brandsteder er hun invloed als stokebrand in lieten gelden. De heeren hebben een weligen bodem gevonden voor hun revolutionaire theorieën. Ik wil geen kritiek uitoefenen op de daden van de I. S. D. V. Ik zou, wanneer ik daartoe in staat was, wellicht precies hetzelfde gedaan hebben. Ik wil er dan ook over zwijgen verder, om aandacht te schenken aan de houding der legerautoriteiten. Nadat de juiste diagnose was gesteld, nadat men zich vergewist had van den aard der ziekte, die nu om zich heen vreet, lag de theorie voor de hand. Men wilde den soldaten afleiding bezorgen, bezigheid voor hen zoeken, waardoor, zoo hoopte men, zij minder tijd zouden hebben over hun grieven en griefjes na te denken, daarover te kankeren. Om kort te gaan, er moest naar een bliksemafleider worden omgezien. Een dier bliksemafleiders heeft men gevonden in de bevolking van Kediri. Men zond haar de soldaten op haar dak... Hiertegen nu gaat mijn protest. Ik acht er mijn landgenooten veel te goed voor, om te dienen als proefobject, als bliksemafleider, die de soldaten van hun verveling moet afhelpen. De proef is bijzonder geslaagd; tot daadwerkelijk verzet en daaraan gepaard bloedvergieten is het niet gekomen. Maar wat zegt dat? Toch zeker niet, dat de Regeering de Inlanders beschouwen mag als alleen nuttig, voor zooverre zij dienen kunnen, om den soldaten afleiding te bezorgen? Het had ook anders kunnen afloopen. De bevolking had daadwerkelijk verzet kunnen plegen. Wat zou er dan gebeurd zijn? Zou men er op in hebben gekapt? Er op hebben laten schieten? Dan zou ik het bloedvergieten op rekening hebben gesteld van de Regeering, die in dezen provoceerend is opgetreden. En zeer zeker niet op die van de zoogenaamde opruiers, die men aan den overkant zoo gaarne ziet verantwoordelijk gesteld voor alle excessen, op welk gebied ook!''

Veel bezadigder nog sprak *Dr. Radjiman* over dingen, die hij meende niet voor zich te mogen houden: ,,De mensch — zoo zegt hij — is van nature een sociaal wezen. Zijn wezen is geweven in het maatschappelijk net van doen, voelen en denken zijner omgeving en men ontgroeit moeilijk uit dat milieu. Degene, die voortspruit uit het koloniseerend volk, (overheerschers-milieu) is behept met bovengenoemd voelen en denken van den machtigste tegenover het zwakke overheerschte en daardoor licht geneigd, om, wil hij zijn gezag (het overheerschte) handhaven, de kracht te zoeken in de macht van den sterke. Dit komt ook tot uiting in het willen recruteeren van de onbezoldigde politie uit Europeesche administrateurs en geëmployeerden en het geschreeuw van de angstpolitici om soldaten bij een conflict tusschen den Inlander en den Europeaan in de binnenlanden. Dat zulke opvattingen nog bestaan, is mijns inziens — alzoo *Dr. Radjiman* te wijten aan de onbekendheid en het nog niet doordrongen zijn met en van het tegenwoordig Regeeringsbeleid en den geest van den tijd.''

Tjokroaminoto hief de strijdleuze aan van ,,*weg met het Soerabajaasch Handelsblad!*'' Een deel der Europeanen — zoo sprak hij o.m. — in vooruitstrevende kringen, bekend onder den verzamelnaam van ,,*tropenkollers*'', was zeer onaangenaam opgeschrikt uit de sleur van rustige rust, waaraan men in Indië reeds zoolang gewend was, dank zij de handhaving van het gezag, doordien zij plotseling uit die indolente gedweeë bevolking een beweging zag voortkomen, die aanstuurde op werkelijke toekenning van toegezegde rechten. Smalend, krenkend werd eens door organen dier partij als het ,,Soerabajaasch Handelsblad'', het ,,Nieuws van den Dag voor N.-I.'' en minder beteekenende navolgers toegevoegd, dat wij maar eesrt rijp moeten zijn voor die rechten. Op de meest beleedigende wijze werden ons onze gebreken die feitelijk buiten onze schuld zijn ontstaan, voor de voeten geworpen. Moet ik — alzoo *Tjokroaminoto* dit nog door bewijzen staven? Moet ik de verschillende aantijgingen memoreeren van het ,,Soerabajaasch Handelsblad, die een op zich zelf staande handeling van verzet een wanhoopsdaad, waartoe een Inlander of een groep van Inlanders komt, schuift op rekening van de Inlandsche organisaties en die spreekt van een bloedstroom en een terreur? Moet ik herinneren aan de uitspraak van een van Haastert, die den Javaan wil opheffen tot de hoogte van den galg?

Abdoel Moeis heeft naar aanleiding van het gebeurde te Koedoes o.m. het volgende gezegd: ,,Wat ook vreemd is, en het gevoel van het Inlandsche element niet bevredigt, is het feit, dat het thans begonnen onderzoek van bestuurszijde zich voorloopig bepaalt tot het uitvorschen in hoe verre de S. I. in dit geval nu weer debet is. De krachtproef in Koedoes — hoezeer ook te betreuren — moge een ernstige waarschuwing zijn voor hem, die dit gewillige en slaafsche volk te lang heeft uitgebuit en onderdrukt.''

WAT DE CHINEES VERTELT.

,,Honger en machtsvertoon.'' In het laatst verschenen ,,*Vrije Woord*'' worden in een artikel aldus getiteld de soldaten aangespoord om dienst te weigeren en verder om soldatenraden te vormen. Het artikel is door de *Sinar Hindia* — zoo deelt de *Djawa Tengah* mede — het blad van Semaoen, in het Maleisch vertaald, overgenomen en bovendien als pamflet op de drukkerij van de *Sinar Hindia* gedrukt en daarna verspreid. Getracht is de pamfletten aan den ingang van de kazerne te distribueeren, hetgeen echter werd voorkomen door de justitie, die de pamfletten in beslag nam.

Chineesch Vrijwilligerscorps. De Djawa Tengah deelt mede *f* 200.— ontvangen te hebben van een Europeesche firma te Semarang ter oprichting van een Chineesch vrijwilligers politiecorps, welke oprichting werd aanbevolen door de jongste vergadering der Chineesche Handelsvereeniging, in verband met de Koedoes-affaire.

,,Chung Hwa Hui''. Indertijd werd melding gemaakt van een telegram, dat door de Ver. ,,*Chung Hwa Hui*'' werd verzonden aan *Z.Ex. Lou Tsing Tsiong*, afgevaardigde van China ter vredesconferentie, Parijs, luidende:

Chunghwahui se prendre la liberté de vous souhaiter la bienvenue et se flatte de douces espérances de pouvoir interpréter le cri de joie des frères congénères en dehors de Chine avec cette proposition chinoise à la conférence de la paix, nommément:
l'abolition de la juridiction consulaire.

(w.g.) HANTIAUWTJONG, président.
(w.g.) OEIHOOTJIOE, sécretaire.

Op bovenstaand telegram is er een antwoord ontvangen, geadresseerd aan den voorzitter, den heer Han Tiauw Ijong, Delft:

Vous remercie bien sincèrement des aimables souhaits que vous avez voulu m'adresser, m'intéressant particulièrement aux intérêts de mes compatriotes établis en dehors de la Chine je tiens à vous dire que la délégation chinoise déploie tous ses efforts pour remplir la tâche dont elle est chargée toutes comptant sur le dévoué concours que vous et vos amis ne cessent de nous prêter.

(w.g.) LOUTSINGTSIANG.

Volksraad. Er wordt gemompeld — alzoo de *Bintang Soerabaja* — in de *couloirs* van den Volksraad, dat de rede van *Tjokroaminoto* geheel of gedeeltelijk werd opgemaakt door de menschen van de I. S. D. V., Sneevliet of Baars. Wij — alzoo de schrijver — weten niet of dit zoo is, en zullen het ook nooit te weten komen, dunkt ons. De dingen, die den laatsten tijd aan het licht gekomen zijn, doen ons geen hoog idee krijgen van het doen en laten van althans één der leiders. Maar het zou wel de moeite van het onthouden waard zijn, als het werkelijk waar was, dat een partij, die eerst van geen Volksraad wilde weten, die daarom zelfs *Tjokroaminoto* trachtte te bewegen voor het lidmaatschap van den Volksraad te bedanken, dat thans diezelfde partij in dienzelfden Volksraad, dienzelfden *Tjokroaminoto* gebruikte om haar politieke en andere ideeën te spuien.

Terwijl om zoo te zeggen de Volksraad zwemt in politiek, het eene urgentieprogram het andere verdringt, terwijl al die wijze heeren zoo goed mogelijk de toekomst trachten te forceeren, alles in het belang van den Inlander en de oogen zoo goed mogelijk gesloten houden voor de d i r e c t e nooden van het volk, werd tusschen al deze politieke bedrijven in, nadat men het juist gehad heeft over de instelling

van een parlement, door Dr. Rivai in den Volksraad de mededeeling gedaan, dat in weinig weken tijds ongeveer *anderhalf millioen* menschen in Indië gestorven zijn. Men vermoedt, dat een rilling van ontzetting door de leden is gevaren? Mis ,in de politieke kringen mompelde men zoo iets, dat het toch wel jammer voor die ongelukkigen was, dat zij het parlement niet meer beleven mochten... Dr. Rivai is de eerste, die krachtig zijn stem heeft laten hooren in den Raad, naar aanleiding van de vreeselijkste epidemie, die wellicht ooit, den tijdsduur in aanmerking genomen, de inheemsche bevolking geteisterd heeft. Ondanks de academische debatten van diverse programmaniakken, heeft hij door het simpel feit van de vermelding zich man met meer practischen zin getoond, dan waarover anderen in den Raad, die het heil van den Inlander bezingen, tezamen beschikken. Dr. Rivai heeft het optreden van den Burg. Geneeskundigen Dienst gehekeld. Daarop komen wij — alzoo de schrijver — nader terug. Voor het oogenblik is het slechts de bedoeling te signaleeren, hoe het woord den drang naar daden verslapt. Het klinkt paradoxaal, maar de dood van een groot deel der slachtoffers van deze ontzettende epidemie komt op rekening van al die heeren, die met hun politiek, om in de taal van den Volksraad te blijven, de atmosfeer verpesten. Het was bekend, hoe in de Straits, op Ceylon, in Br.-Indië de ziekte had huisgehouden en de bestrijdingsmiddelen, zooals die in Engelsch-Indië met succes zijn toegepast, hadden den heeren ook bekend kunnen zijn. Bij het uitbreken van de epidemie in deze gewesten (N.-I.) hadden der Regeering vragen gesteld kunnen worden van oneindig veel meer belang, dan alle vragen, waarop nu een antwoord wordt verwacht. De houding van den Volksraad in den ontzettenden tijd, die achter ons ligt — zoo gaat de schrijver voort — wijst er duidelijk op, hoe gemakkelijk Indië te gronde kan gaan aan de politiek van het woord, wanneer tegenover de mannen van deze groep niet zijn geplaatst mannen van de andere groep, die een gezonde daadwerkelijke politiek voorstaan. 't Is diep bedroevend, wanneer men in Ceylonsche en Br.-Indische bladen leest, dat daar is gedaan in de tijden van epidemie door de Regeering, de locale besturen en de particulieren en men daarmede vergelijkt, hetgeen hier in Indië op het gebied van bestrijding en hulpverschaffing werd verricht. Het is blijkbaar aan de meeste leidende autoriteiten voorbijgegaan, dat een bijzondere tijd werd doorgemaakt. Bij onze buren werd door de Gemeenteraden, ook al behoorde de gezondheidsdienst niet tot hun verplichte zorgen, prachtig werk verricht. Zij organiseerden de particulieren, die tot hulp in staat werden geacht; de „Fried-in-Need-Societies" deden wonderen op het gebied van verpleging. Maar te Soerabaja, waar meer dan honderd menschen per dag stierven, eenige weken achtereen, was de Raad met vacantie en die rust mocht blijkbaar niet gestoord worden. Nu is het heel gemakkelijk te zeggen, dat de gezondheidszorg hier geen gemeentezorg is, maar in bijzondere tijden treft men bijzondere maatregelen. In Colombo bijv. was het sterftecijfer niet zoo groot als hier, maar niettemin werd in den gemeenteraad de toestand herhaaldelijk besproken, teneinde de meest effectvolle maatregelen te treffen. Hoe meer men de houding beschouwt van het meerendeel der autoriteiten en van de zoogenaamde leiders van het volk, hoe jammerlijker de indruk wordt, dien men zich van de oprechtheid hunner bedoelingen kan vormen. Er is in den afgeloopen tijd volop gelegenheid geweest met de daad te toonen, hetgeen dagelijks in den Volksraad en in de organen der zoogenaamde Inlandersvrienden wordt betoogd. Men heeft zich liever aan het woord gehouden en heeft zich verder niet druk gemaakt. In een overzicht van de Inlandsche pers, uitgegeven door het bureau voor de volkslectuur en aanverwante aangelegenheden, komen t i e n regels voor over de groote ramp, die de Inlandsche wereld heeft getroffen, de overige v e e r t ig dicht getikte foliovellen staan vol onrijp politiek gedoe. 't Lust ons niet nog verder te gaan — alzoo de schrijver in de *Bintang Soerabaja.* — Indië behoeft practische mannen met gezond verstand en de mannen, die het ver hebben gebracht in het academisch debat, kunnen voorloopig gemist worden. Zij debatteeren met een ongestoorde gemoedsrust verder voor hun aanhang van twee dozijn, terwijl anderhalf millioen menschen in hun land in weinige weken sterven, zonder dat één vraag over hun lippen is gekomen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Vertegenwoordigers ter vredesconferentie.

Hoewel de lezers van deze rubriek de vooraanstaande mannen in 't wereldgebeuren, die nu de koloniën en de verre landen te Parijs vertegenwoordigen, meerendeels als bekenden zullen beschouwen, achten wij 't toch actueel wel van belang kort in herinnering te brengen welk politiek verleden zij hadden.

C a n a d a. Sir R. L. Borden, eerste minister van Canada, secretaris van staat (minister) van buitenlandsche zaken, heeft als advocaat de practijk uitgeoefend in Halifax. In 1896 werd hij in 't Huis der Gemeenten gekozen. Hij was er van 1901—1911 leider van de oppositie en versloeg in dat jaar Sir W. Laurier bij de algemeene verkiezingen. Sedert dien is hij de p r e m i e r. Hij is een van de ijverigste leden geweest van het i m p e r i a l w a r c a b i n e t, waarin hij middel en waarborg ziet voor de eenheid van de ontwikkeling van 't Groot-Brittannische rijk.

Sir G. Foster is een Canadees van geboorte, werd in 1882 lid van 't H. d. G. en in 1885 minister van marine en visscherij. In 1911 werd hij andermaal minister, toen van handel, hetgeen hij nu nog is.

Mr. Ch. J. Doherty, een rechtsgeleerde in het Hooge hof te Quebec, daarna, sedert 1908 lid v. h. H. d. G. en na 1911 minister van justitie.

N e w f o u n d l a n d. Sir W. F. Lloyd, eerste minister van Newfoundland, is een Engelschman; hij was aanvankelijk onderwijzer. Zijn kleine kroonkolonie heeft geen permanenten zetel in de Vredesconferentie, maar hij heeft reeds zijn adviseerende stem tot haar recht kunnen doen komen.

De A u s t r a l i s c h e S t a t e n b o n d. W. M. Hughes, eerste minister van 't gemeenebest, is in Londen geboren. Hij begon zijn staatkundige loopbaan in 1894 als lid van de wetgevende vergadering van Nieuw Zuid Wales, in 1901 werd hij gekozen in 't Huis van afgevaardigden van den statenbond. Eerst was hij ijverig medewerker van den leider der Labour partij Mr. A. Fisher, in 1915 volgde hij deze als eerste minister op. Zijn strijd voor den dienstplicht en zijne daarbij behaalde dubbele nederlaag door een referendum bracht hem wel niet ten val, maar noopte hem toch tot coalitie met de l i b e r a l s, onder leiding van Sir J. Cook. In 1918 kwam hij naar Engeland voor de zitting van 't imperial war cabinet en hij is er tot nu toe gebleven.

Sir J. Cook, minister van de zeemacht, is ook Engelschman van geboorte, in 1901 werd hij lid van 't Huis van Afgev., in 1913 eerste minister van den Statenbond. Hij had bij 't uitbreken van den oorlog de samenwerking met 't moederland ter zee te regelen. Hij stelde 't Austral. smaldeel dadelijk onder opperleiding van de Britsche admiraliteit. In '14 kwam de Labour partij aan 't roer, met Mr. Fisher.

N i e u w Z e e l a n d is eveneens vertegenwoordigd door zijn eersten minister Mr. W. F. Massey, eerst f a r m e r, later leider van de conservatieve partij. Bij 't begin van den oorlog deed hij zijn invloed als p r e m i e r gelden tot versterking van de Br. vloot, door de aanbieding van een oorlogsschip. In 1915 kwam 't ook hier tot eén coalitie met de liberale partij, onder Sir J. Ward. 't Gevormde nationale ministerie heeft zich tot nu toe gehandhaafd. Mr. Massey kwam in 1917 en 1918 naar Londen met Sir Ward, om zitting te nemen in 't oorlogskabinet. Ter nauwernood in zijn land teruggekeerd, had hij de reis weer te aanvaarden naar 't vredescongres.

Over Sir J. Ward is in 't voorafgaande reeds gesproken. Hij is ook in 1907 en 1911 in Engeland geweest voor de eerste rijks conferenties. In 't tegenwoordige ministerie voert hij de portefeuille van justitie.

Z u i d A f r i k a. Over generaal Botha en generaal Smuts meenen wij evenmin hier iets behoeven te zeggen als over 2 der vertegenwoordigers voor

B r i t s c h I n d i ë, E. S. Montagu en Sir S. P. Sinha, die allen in den laatsten tijd zoo vaak ten tooneele zijn getreden, dat hun figuur ieder duidelijk voor den geest staat. Dit is minder 't geval met den derden vertegenwoordiger voor Indië, al is ook hij toch geenszins een onbekende. den maharajah van Bikaner. De generaal is een afstammeling van de koningen van Kanaoej. Hij heeft een schitterende militaire loopbaan achter zich. Ook in den grooten oorlog heeft hij een rol vervuld, zoowel in Frankrijk als in Egypte, waar hij, evenals in Palestina, optrad met een kameelkorps.

In 1917 trokken zijn redevoeringen bijzondere aandacht, toen hij als eerste Indische prins naar Engeland was gekomen ter i m p e r i a l w a r c a b i n e t. Daarna heeft hij in meer dan een belangrijke taak de verkregen reputatie hoog gehouden.

Aan de deputatie is nog toegevoegd Sir A. H. Grant van 't ministerie te Londen, die vele Ind. dienstjaren telt.

J a p a n heeft de markies Saionji als hoofd der zending. Van ouden adel, behoort hij toch tot de voorvechters van de groote hervormingen. Hij studeerde in Frankrijk, waar hij destijds reeds kennis maakte met Clemenceau. Hij is gezant geweest in Oostenrijk en Duitschland, voorzitter van 't Hoogerhuis, eenige malen minister en minister-president. Hij werd in 1849 geboren.

Baron Makino, geboren in 1861, was gezant te Weenen tijdens den Russisch-Japanschen oorlog. Daarna heeft hij de portefeuilles van onderwijs, landbouw en handel, alsmede die van buitenlandsche zaken gevoerd.

Viscount Chinda, Japansch gezant te Londen, werd in 1856 geboren. In zijn lange diplomatieke loopbaan is hij gezant geweest in Brazilië, Nederland, Rusland, Duitschland, N. Amerika en Gr. Brittannië.

Mr. Matsui, Japansch gezant te Parijs, geb. 1868. diende bij de gezantschappen te Washington, Londen, Peking.

Mr. Ijuin, geb. in 1864, diende bij de gezantschappen te Londen, Weenen en Peking en was gezant in China en Italië.

Lastige vrienden.

Ook de groote heeren der internationale bereddering krijgen 't lastig met de geesten, die zij zelf hebben opgewekt. De deelen van verschillende landen, die tot verzet tegen hun staatkundige meesters zijn aangezet, in de hoop, dat dit de entente-politiek ten goede zou komen en die zich nu als zelfstandige staatjes willen doen erkennen, vinden hiervoor geenszins geestdriftige instemming bij Clemenceau en Lloyd George, en

ook niet steeds bij Wilson, op wiens leer van 't zelfbeschikkingsrecht zij zich nochtans juist beroepen. Zoo hebben zij 't nu te kwaad gehad met den koning van de Hedzjas, en met emir Faisal, die op zóó welsprekende en vaardige wijze de aanspraken op een koninkrijk Arabië verdedigd heeft, dat de geslepen oude rotten hun inzicht daarnaar hebben moeten wijzigen. Van een mandaathouder, die als leider van of zelfs als toeziende voogd op de staatkunde van 't rijk zou optreden, wil len zij niets hooren; gezegd moet worden, dat de emir 't geloof vestigt aan voldoende zelfstandigheid. Dat is een streep door de rekening van Engeland, dat door zijn politieken invloed en zijn financieelen steun, gerekend had op een kans van blijvend protectoraat, te meer na de schitterende wapenfeiten van generaal Allenby in en om Syrië. Het is ook een ernstige tegenvaller voor Frankrijk, dat niet alleen door zijn gevestigde vriendschap met Syrië gedacht had aangewezen te worden als voogd over Arabië, maar dat nu den nieuwen vorst in tegenstelling hiermede aanspraken hoort maken op Syrië als een provincie van zijn staat. De rivaliteit tusschen de twee ententemogendheden was voor de medeaanzittenden vermoedelijk een reden te meer om het oor te leenen voor den eisch van een onafhankelijk Arabië, maar toch zal daarmede weer niet iedereen tevreden te stellen zijn, want de bevolking van de Libanon en van Beiroet zou, naar beweerd wordt, liever onder Fransch mandaat of protectoraat komen, dan een deel te worden van een Arabisch rijk. Fr. en Eng. zien er in de toekomst machtige en lastige buren opkomen, zij weten maar al te goed hoe vriendschap in vijandschap kan verkeeren en zij bevroeden, dat een woestijn-vorst zich wellicht aan den raad van een volkerenbond niet al te nauwgezet zal houden.

von Lettow Vorbeck.

De gewezen bevelhebber van de Duitsche troepen in O. Afrika, is per s.s. Feldmarschall te Kaapstad aangekomen, met een groot aantal oudstrijders, vrouwen en kinderen, die uit de D. kolonie naar het vaderland terugkeeren.

Gibraltar.

Wellicht zal weer een der Engelsche schildwachten, opgesteld in andere Europ. landen, afgelost worden. In ons land heeft Vlissingen deze uitzonderingspositie gekend. Helgoland is er betrekkelijk kort geleden van bevrijd. Door de spijt, welke hierover in Engeland zelf in de laatste jaren geuit is, is 't te verwonderen, dat de teruggave van Gibraltar aan Spanje thans in overweging komt. Toch schijnt dit in ernst 't geval te wezen. Spanje behoort tot die neutralen, aan wien 't neutraal blijven niet kwalijk genomen wordt, en dat zelfs een belooning toegedacht schijnt te moeten worden voor den steun, die aan de geallieerden verleend is. Bij het bezoek door den Spaanschen premier Romanores in Dec. aan Parijs gebracht, zou deze 't zoover hebben weten te brengen, dat Engeland een admiraliteits-commissie heeft benoemd, welke een rapport had uit te brengen over de vestiging van een marinebasis in de baai van Ceuta, op de Afrik. kust. 't Oordeel der commissie zou de vestiging daar van even veel waarde hebben verklaard als die te Gibraltar. Wel is 't voor Sp. niet aangenaam een Br. enclave in zijn Afrik. protectoraat te krijgen, maar beter toch daar dan in 't eigen land.

Wellicht helpt Gr. Brittanië met raad en daad om Spanje door zijn nooit eindigend geharrewar op den overwal te doen heenkomen.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Onze Eeuw.

Prof. Mr. J. C. Kielstra beëindigt in het Febr. Nr. van „Onze Eeuw" zijne beschouwingen over de zelfbesturende landschappen in Ned.-Indië. In bijzonderheden schetst schr. de veranderingen en verbeteringen, welke in die gebieden plaats vonden sedert het gouvernement een einde maakte aan de willekeurige handelingen van hunne bestuurders. Geleidelijk werden de financiën geregeld (landschapskassen), het bestuur, zoomede de rechtspraak herzien, het onderwijs werd ter hand genomen, terwijl ook op ander maatschappelijk gebied heel wat is gewijzigd in het belang der bevolking.

Indisch Tijdschrift voor Spoor- en Tramwegwezen.

Behalve de technische opstellen, bevatten de afl. 7 en 8 van jaarg. 1918 van dit maandschrift de volgende bijdragen. De tramweg van Babat naar Djombang van de Babat-Djombang Stoomtram Maatschappij, door L. J. R. Greene. — Uitvoerverbod en spoorwegondernemer, door Mr. A. A. Aberson. — De organisatie van den dienst der Staatsspoorwegen in Ned.-Indië, door Ir. M. Middelberg. — Eenige bladzijden Indische spoorwegpolitiek. II. Van particuliere tot staats-exploitatie, door S. A. Reitsma (Hoofdstuk II: De Indische Spoorwegconventie in de Volksvertegenwoordiging).

Iets over fosfaatmest.

Aan een artikel over dit onderwerp in No. 6 van In- en Uitvoer is het volgende ontleend:

De West-Indische eilanden produceerden van deze belangrijke grondstof voor bemesting in 1918 ongeveer 42.000 ton, waarvan 25.000 naar N. Amerika en de rest naar Europa ging. Voor ons zijn van bijzonder belang de fosfaten van Curaçao (Santa Barbara) en Aruba. Op Curaçao werd van 1875 af fosfaat gewonnen. In 1884 werd het maximum van 32.000 ton bereikt om in 1895 te dalen tot 1500 ton, toen de exploitatie gestaakt werd. De regeering bemoeide zich er mee in de jaren 1910 en '11 en liet een onderzoek instellen door deskundigen, met de bedoeling de mijn te onteigenen. Dit bleek onnoodig, doordat in 1912 de mijn ingebracht werd in de nieuw opgerichte Mijn Maatschappij „Curaçao." In 1913 werd 3000 ton uitgevoerd, in 1914 15.000, in '15 31.000, in '16 slechts 14.000 en in '17 7000 ton. Klein Curaçao leverde in 1913 voor het eerst na vele jaren weer 1000 ton. Uit Aruba had de laatste fosfaatuitvoer plaats in 1914 en wel 7.600 ton, in 1915 werd de Aruba Phosphaat Maatschappij ontbonden wegens voortdurend slechter wordende uitkomsten. Gezien de hoeveelheden die ons land noodig heeft (in 1913 bijv. 85.600 ton) mogen we dus van de West-Indische eilanden voor de toekomst niet veel verwachten.

Prof. C. Poensen.

In den Haag is op 82-jarigen leeftijd overleden prof. C. Poensen, oud-hoogleeraar aan de voormalige Indische Instelling te Delft. De overledene was van 1863 tot 1891 zendeling-leeraar te Madjawarna en Kediri, toen hij werd benoemd tot hoogleeraar in het Javaansch aan voormelde instelling. Tot de opheffing van die instelling in 1900 bleef hij aldus werkzaam. Van zijn hand verschenen tal van werken en bijdragen over de Javaansche taal- en letterkunde, o.a. ook een grammatica van die taal; verder was prof. Poensen vele jaren redacteur van de „Mededeelingen van het Ned. Zendelinggenootschap."

Berichten van den Sint-Claverbond.

No. III—IV van jaarg. 1918 van dit R. K. Zendingsperiodiek opent met aan de „Java-Post" ontleende levensbijzonderheden van wijlen Pastoor Verbraak. — En bevat voorts o.a.: Leven van de zaligverklaarde Ajtehsche martelaren, door Pr. A. Kortenhorst z.g. (Het vervolg eener interessante studie uit den tijd toen de Portugeezen heer en meester in de Indiën waren). — Gouden Jubilé van drie missionarissen (n.l. Pr. P. Neyboer, G. Jonckbloet en J. Kusters). — Het Jonckbloet-fonds (beoogende de opleiding voor het priesterschap van Indonesische, speciaal Javaansche katholieke jongelieden). — Bijgeloof, door Pr. M. Timmers. — Naar aanleiding van het gouden jubilé van Mère Constance, religieuse Ursuline te Malang, door G. Jonckbloet, S. J.

Handelsverkeer Japan—Ned.-Indië.

Ten vervolge op de in „Handelsberichten" No. 610 (21 Nov. 1918) medegedeelde cijfers, betreffende het handelsverkeer tusschen Japan en Ned.-Indië, gedurende het tijdvak van 1 Jan. tot ult. Juni 1918, publiceert hetzelfde orgaan (No. 621 van 6 dezer) eenige aan de officieele Japansche statistieken ontleende gegevens over het tijdvak 1 Jan. tot ult. Sept. 1918.

Overigens naar deze gegevens verwijzende, wordt het volgende overgenomen. Wederom is, vooral wat Ned.-Indië betreft, eene belangrijke toeneming in de

cijfers waar te nemen. De uitvoer van Ned.-Indië naar Japan over 't geheele jaar 1917 toch bedroeg 17.333.100 yen; terwijl over de eerste negen maanden van 1918 reeds voor een bedrag van 29.406.015 yen naar Japan werd uitgevoerd. Onder dezen uitvoer neemt suiker een zeer belangrijke plaats in; over de eerste negen maanden van 1918 werd voor 16.845.952 yen uit Ned.-Indië in Japan ingevoerd, tegen eene hoeveelheid, ter waarde van 3.343.674 yen over hetzelfde tijdvak van 1917.

De uitvoer van Japan naar Ned.-Indië over het geheele jaar 1917 bedroeg 36.245.340 yen, terwijl over de eerste negen maanden van 1918 reeds een bedrag van 51.551.648 yen werd bereikt.

Het aantal der over de eerste negen maanden van 1918 in Japan ingeklaarde Ned. schepen bedraagt 167 met eene maat van 540.949 ton, tegenover 139 schepen met 502.736 ton over hetzelfde tijdvak van 1917. Het aantal uitgeklaarde Ned. schepen bedraagt 169 met 544.390 ton, tegenover 137 met 496.112 ton, onderscheidenlijk over de eerste negen maanden van 1918 en 1917.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 6: Over eenige van de voornaamste timmerhoutsoorten van Nederlandsch-Indië (Dipterocarpaceae), door J. S. van Braam. — Statuten van de „Koffie-Producenten Vereeniging" te Soerabaja. — Buitenlandsche handel van de Philippijnen gedurende het fiscale jaar 1917-1818. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een van het Koloniaal Instituut (afd. Handelsmuseum) uitgaande opgave van recente literatuur over vezelstoffen, aetherische oliën, boschproducten, enz.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 45 bevat: Javanen (vervolg), door N. — Sumatra's Oostkust. Schetsen over de aldaar wonende menschenrassen, hunne eigenaardigheden en gebruiken, door D. Langereis (Klingaleezen en Bengaleezen). — De ontwikkeling van de volksindustrie in Indië, door A. le Clercq (vervolg). — Arbeidsbeurs voor den Indischen dienst. — Postenleven, door F. J. v. d. Lyke-Prins (vervolg).

Prof. J. Haringhuizen c. i.

Prof. J. Haringhuizen, c.i. is benoemd tot gewoon hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool, om onderwijs te geven in de Waterbouwkunde. Omtrent zijn leven kunnen wij vermelden dat hij 15 Febr. 1869 te Twisk werd geboren. Hij volgde de H. B. S. te Alkmaar en deed in 1889 eindexamen. In 1893 verwierf hij het ingenieursdiploma aan de Polytechnische School te Delft. Hij vertrok daarna naar Ned. Oost-Indië en maakte zich zeer verdienstelijk als ingenieur bij de Burgerlijke Openbare Werken. Onder zijn leiding zijn verschillende belangrijke irrigatiewerken tot stand gekomen. In 1918 werd hij benoemd tot hoogleeraar aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen. (Ind. Merc.)

Reorganisatie Departement van Landbouw.

Blijkens Indisch Staatsblad 1918, No. 522, wordt de Afdeeling Nijverheid en Handel van het Dep. van Landbouw, Nijverheid en Handel in den vervolge genoemd „Afdeeling Handel", terwijl blijkens Staatsbl. No. 583 werd ingesteld eene Afd. Nijverheid (omvattende een kantoor en laboratorium van het hoofd der afdeeling, eene onderafdeeling aardewerknijverheid, een onderafd. landbouwnijverheid en een analyse-laboratorium), alsmede eene Afdeeling Algemeen Proefstation voor den Landbouw (omvattende een kantoor van het hoofd der afd., een laboratorium voor microbiologisch onderzoek van den grond, een scheikundig laboratorium, een plantkundig laboratorium, een proeftuin en een dienst voor weerkundige waarnemingen). Blijkens Staatsbl. No. 523 werd voorts een nieuwe Afd. Landbouw-economie en een nieuwe Afd. Zaadteelt ingesteld.

Er wordt aan herinnerd, dat de instelling van de Afdeeling Landbouw-economie haar grond vond in de gebleken behoefte, om de beschikking te verkrijgen over de noodige gegevens, ter beoordeeling van de vraag, welke woeste gronden in de Buitenbezittingen geschikt zijn voor landbouwdoeleinden. Door de verzameling en publiceering van deze gegevens hoopt men den weg te banen tot het uitgestrekte arbeidsveld, dat in Ned.-Indië nog voor het groot-landbouwbedrijf open ligt.

Geschiedenis van Ned. Oost-Indië.

Bij J. W. Wolters te Groningen is verschenen een negende, herziene druk van W. van Gelder: Geschiedenis van Ned. Oost-Indië, voor de scholen aldaar bewerkt.

Gaarne vestigen we de aandacht op dit nuttige werkje; de schr. heeft hier en daar nog een nieuwe illustratie ingelascht, enkele kleine wijzigingen in den tekst aangebracht en dezen tot den laatsten tijd bijgewerkt. Het ware te wenschen dat dit voor de s c h o l e n i n I n d i ë bestemde boekje, voortaan ook werd gebruikt op de scholen voor meer uitgebreid lager en middelbaar onderwijs, zoomede op kweek- en normaalscholen h i e r t e l a n d e. Het zou o.i. daar volkomen op zijn plaats zijn en allicht meer nut kunnen stichten dan sommige leerboekjes, waaruit thans op die scholen de geschiedenis van Ned.-Indië wordt onderwezen.

Inlandsche Persstemmen.

Sedert korten tijd wordt door het Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden, een overzicht samengesteld van de Inlandsche persuitingen, in den geest zooals dit reeds jaren lang door het Koloniaal Weekblad werd gedaan en daarna o.a. ook door het Koloniaal Tijdschrift. Doch wat thans door genoemd Bureau geschiedt, is veel vollediger en uit den aard der zaak meer up to date. Nagenoeg alle Inlandsche nieuws-, vereenigings- en vakbladen worden blijkbaar met groote nauwkeurigheid doorgelezen en wordt er uit geëxcerpeerd alles wat de vertaling waard schijnt.

Of hiermede de taak van de samenstellers der overzichten in genoemde en andere organen overbodig is geworden, is een vraag die, voorloopig althans, ontkennend beantwoord moet worden. De thans zoo goed als volledige beschouwingen over den inhoud der Inlandsche persorganen, van het Bureau van de Volkslectuur, schijnen n.l. verspreid te worden in een zeer gering aantal exemplaren, die niet gedrukt, doch getypt zijn, (wat ook een bewijs is voor een kleine oplage).

Belangstellenden kunnen een exemplaar dezer jeugdige, zeer belangrijke publicatie raadplegen, bijv. in de Koloniale Bibliotheek, van Galenstraat 14, Den Haag.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad, De Locomotief, Surinàme, Weekblad voor Indië, De Banier, De Ind. Gids, Neerlandia, Koloniaal Tijdschrift, Nationale, De Vrijzinnig Democraat, Onze Vloot, Theosophisch Maandblad, Korte Verslagen van de Verg. der 2e Kamer der Staten Generaal, Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad, Brochures, enz.

Mededeelingen.

Van de Nederl. Afdeeling der N.-I. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw:

OPENBARE VERGADERING *Woensdag 19 Februari 1919*, 's avonds 8 uur te 's-Gravenhage in het Zuid-Hollandsch Koffiehuis (Groenmarkt), Zaal No. 4.

Onderwerp: **De beteekenis van Ned.-Indië als producent van Oliën en Vetten.**

Spreker: Dr. J. J. A. WIJS.

De President,
P. J. VAN HOUTEN
De Secretaris,
L. STIBBE.

Toegang vrij, ook voor niet-leden.

Oproeping van analysten voor den burgerlijken geneeskundigen dienst in Ned.-Indië.

Wanneer de daartoe op de ontwerp-Indische begrooting voor 1919 te brengen gelden zullen zijn toegestaan, bestaat voor een viertal personen gelegenheid om naar Nederlandsch-Indië te worden uitgezonden ter plaatsing als analyst bij den burgerlijken geneeskundigen dienst daar te lande.

Aan de uitzending uit Nederland wordt verbonden:

a. overtocht naar Nederlandsch-Indië voor landsrekening in de tweede klasse, c.q. ook voor het wettig gezin;

b. eene tegemoetkoming in de uitrustingskosten ten bedrage van ƒ 1250;

c. indien de uit te zenden persoon gehuwd is, uitkeering van het bedrag van ééne maand ambtsbezoldiging, als tegemoetkoming in de door hen verschuldigde huwelijksconrtibutie aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

d. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 150.— 's maands ingaande met den dag van inscheping naar Nederl.-Indië en voortdurende totdat daar te lande de ambtsbezoldiging ingaat.

Aan de bovenbedoelde betrekking is verbonden eene bezoldiging van ƒ 250 's maands, met drie driejaarlijksche verhoogingen van ƒ 50 's maands tot een maximum van ƒ 400 's maands.

Het uitoefenen van betaalden arbeid buiten het eigenlijke dienstwerk is verboden.

Uitzending heeft niet plaats dan nadat uit een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is gebleken van lichamelijke geschiktheid voor den Indischen dienst.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 15 Maart a.s. bij een gezegeld verzoekschrift, dat aan het Departement van Koloniën moet worden gericht, aanmelden bij de 9de afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke Dienst) van dat Departement, onder overlegging van:

a. diploma's en getuigschriften;

b. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In het verzoekschrift moeten de plaats en de datum van geboorte worden vermeld.

De bezoldiging is onderworpen aan een korting van 2 ten honderd ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 ten honderd voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding te voldoen, ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden ééne maand bezoldiging en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 ten honderd 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen. Bij huwelijk ééne maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangegeven. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over ééne maand, door ongehuwden éénmaal.

De bijdragen wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage, afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

Ook ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof enz. staat de analyst gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

(Nederlandsche Staatscourant van 27 Januari 1919 no. 22).

Vereeniging OOST en WEST.
Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assistent-Resident, van Imhoffstraat 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterkunde.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Ned.-Indië.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.02; 50 ex. **f 2.80,**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—;**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:

a. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*